

SYNSPUNKT

Plastforbruket øker raskt, og verden har bare det siste tiåret forbrukt mer plast enn den gjorde gjennom hele 1900-tallet, skriver artikkelforfatteren. FOTO: NTB SCANPIX

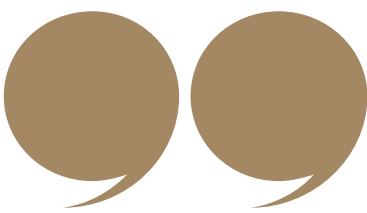
Strategi mot plastforsøpling

Det strømmer inn med advarsler om plastforsøpling, og menneskeskapte plastfibre forurensner nå store deler av kloden.

Vi har mottatt historier om hval og koraller som er blitt kvalt av plastsjøppel, et stort plastflak som er funnet i isen bare 1600 km fra Nordpolen og plastpartikler som er funnet på havdyp ned mot dyp på 11.000 m i Marianergropa. Mye av denne plasten synker etter hvert til bunnen av havet der disse småbitene blir brutt ned til mikroplast eller nanoplast. Nanoplast er ørsmå partikler som er mindre enn 1/1000 mm.

American Chemistry Council melder at de internasjonale oljeselskapene ExxonMobil og Shell etter 2010 har investert eller planlegger å investere 186 milliarder dollar i nye fabrikker for produksjon av plastråstoff. Dette kan føre til at den globale plastproduksjonen vil øke med 40 % det neste tiåret. Det er de samme selskapene som produserer plastråstoff som har bidratt til å skape klimakrisa.

Direktøren i verdens største oljeselskap ExxonMobil, Darren Woods, ble invitert sammen med sin forgjenger Rex Tillerson til Saudi-Arabia da president Trump reiste på sitt første utenlandsbesøk. På vegne av ExxonMobil undertegnet Woods en avtale på 10 milliarder dollar med et

Norge har tradisjoner og har ressurser til å bli et foregangsland, og mange har forstått at det er nødvendig med en egen plaststrategi.

saudi-arabisk selskap for å bygge verdens største fabrikk for framstilling av plast i Texas. Plastforbruket øker raskt, og verden har bare det siste tiåret forbrukt mer plast enn den gjorde gjennom hele 1900-tallet.

Plast står i dag for 6 % av verdens oljeforbruk. Det er lagt et grunnlag for videre produksjonsøkning siden prisen på skifergass i USA er blitt redusert med to tredeler. Dersom dagens utvikling får lov til å fortsette uhindret, vil verden bli over-

svømt med enda mer plast som ikke brytes ned. Det er forbrukerne og ikke produsentene som betaler for opprydding og resirkulering. Fra nyttår sluttet Kina å ta imot plastavfall fra utlandet fordi denne importen skapte interne miljøproblemer. Jeg kjenner ikke detaljene, men internasjonalt vil det sannsynligvis bli vanskeligere å bli kvitt plastavfall på en forsvarlig måte.

Samtidig med at industrien legger opp til økt produksjon, arbeider andre heldigvis med å begrense totalforbruket og med å redusere utslippet i naturen. Det er avgjørende at verdenssamfunnet samler seg om en ny politikk. Etter et forslag fra Norge vedtok FN's miljøforsamling for jul en ambisiøs målsetting om å stoppe utslipp av plast til verdenshavene. De 100 ministrene som var til stede vedtok at ei ekspertgruppe skal legge fram gode, globale løsninger på et nytt møte våren 2019.

EU har tydelige mål om økt gjenbruk og resirkulering av plastinnpakning innen 2030. Visepresident Frans Timmermann sier at EU-kommisjonen vil slå ned på engangsplass som det tar fem sekunder å produsere, som bare blir brukt i fem minutter og som det tar 500 år å bryte ned i småbiter.

Hvert minutt selges det globalt en million plastflasker. Det

er vanskelig å få tall fra de største selskapene, men Greenpeace har regnet ut at CocaCola-selskapet totalt selger 300 millioner drikkeflasker hver dag. Andelen engangsflasker er beregnet til å være 59 %. De fleste flaskene havner på dagdeponi eller gatelangs. Mange drikkeflasker havner til slutt i havet slik at de utgjør 1/3 av plastsjøppelet der. Flere europeiske byer planlegger å redusere bruken av engangsflasker. Et konkret mottrekk er å bygge nettverk av drikkefontener og punkter for fylling av drikkeflasker.

Noen forslag til strategier og områder der det er viktig å redusere plastforurensningen:

- Det er et behov for mye mer forskning. Vi vet for lite om hvordan de forskjellige typene plast sprer seg i naturen, og hvor skadelig det er at mikroplast inngår i deler av maten vi spiser.
- Et bildekk blir slitt ned med ca. 1,5 kg i løpet av levetida. Denne blandingen av gummi og plast utgjør en alvorlig forurensningsskilde.
- Finne gode alternativer til gummigranulat fra bildekk som i dag brukes på kunstgrasbanene.
- Vi må produsere plast som er mindre miljøskadelig. Helsefarlige kjemiske stoffer blandes i dag inn i plasten, og disse stoffene

som gjør plasten vanskelig å resirkulere må forbys.

● Oppmuntre til å pakke inn varer i papir og papp i stedet for plast.

● Redusere bruken av engangsflasker.

● Innføre avgift på bæreposer. Handelsorganisasjonen Virke og noen butikkjeder har allerede tatt dette alvorlig.

● Unngå at store mengder fibre blir skylt ut i avløpsvannet ved vasking av syntetiske klær som treningstøy og fleecegensere.

For å oppnå dette må en få mye sterkere kontroll over produksjon og avfallshåndtering av plast.

Plastforsøpling viser at vi har en stor likegyldighet i forhold til naturen. Norge har tradisjoner og har ressurser til å bli et foregangsland, og mange har forstått at det er nødvendig med en egen plaststrategi. Internasjonalt må det jobbes for at flere land tar problemet mer alvorlig. For å få kontroll på søppelproblemet er det også viktig å få de store, asiatiske nasjonene som sender enorme plastmengder ut i havet til å ta mer ansvar.